

KINOTEKA

STOCKHOLM

15 - 19 FEBRUARI 2017
BIOGRAFEN STURE

8:e Polska Filmfestivalen

INNEHÅLL

Inledning	3
Katarzyna Wajda: POLEN NOIR	5
POLEN NOIR - filmer	11
Hynek Pallas: En hyllning till Andrzej Wajda	12
Filmer av Andrzej Wajda	14
Andrzej Seweryn: Brev till mästaren - om Andrzej Wajda	15
Kinotekas gäster – Aleksandra Konieczna och Ewa Brodzka	16
Kalendarium	16
Om Kinoteka	16
Om Biografen Sture	16

FESTIVALPRODUKTION:

Anna Godlewska, direktör för Polska Institutet och KINOTEKA festivalchef
 Małgorzata Hejduk-Gromek, biträdande direktör för Polska institutet
 Halina Goldfarb, KINOTEKA programansvarig och projektledare
 Kinga Kozaczka, redaktör
 Tomas Håkanson, översättning och korrektur
 Kasia Syty, PR-hjälp
 Marta Vručkić, inhoppande medhjälpare
 Wiesław Sieradzki, logistik & hjälp
 Michał Piotrowski, medhjälpare
 Joanna Dwojacka, medhjälpare

DESIGN & PR:

Tomasz Opasiński – affisch
 Gabriela Cygan – grafisk design
 The Quay Brothers – KINOTEKA-trailer
 Kamil Dobrosielski – festivaltrailer
 MADDER – PR

ARRANGÖR:



STORT TACK TILL:

Anna Harding, Folkets Bio
 Agnieszka Cieptucha, Polish Cultural Institute London
 Alicja Jagodzińska, AKSON Studio
 Christian Åkerlund, SF Bio, Biografen Sture
 Frida Färtin, Madder
 Hynek Pallas
 Katarzyna Wajda
 Katrína Mathsson, Folkets Bio
 Lars Wallin, SF Bio
 Maciej Prawdzic-Kornacki, FilMOTEKA Narodowa
 Marie Strauss, Folkets Bio
 Marlena Łukasiak, Kinoteka London
 Nicklas Nylander, SF Bio
 Olov Östlund, SF Bio
 Pia Fornell, SF Bio
 Tomasz Opasiński
 H.E. Wiesław Tarka, Polens ambassadör i Sverige
 Wanda Zakrzewska, Polska ambassaden

SAMARBETSPARTNER:

Filmoteka Narodowa
 SF Bio
 Folkets Bio



INLEDNING

Kära filmvänner!

Välkomna till åttonde upplagan av den polska filmfestivalen KINOTEKA Stockholm med de intressantaste nya polska filmerna. KINOTEKA innehåller också en retrospektiv över polska filmklassiker i samarbete med svenska samarbetspartner.

Festivalen har nytt datum från i år. Fram till 2015 hölls den på hösten, från och med nu blir det vintertid i stället. I år äger hela festivalen rum på samma plats, i den fina Biografen Stures gästfria famn.

Årets tema är Polen Noir, vilket Katarzyna Wajda berättar mera om i sin artikel i programboken. Polsk film från de senaste tio åren använder sig ofta av genrekonventioner för att kunna skildra de mörka sidorna av samtiden, framtiden och människan. Inte bara kriminalfilmer, utan även filmer på gränsen mot fantasy och skräck. Det är alltså vad som står på KINOTEKAs meny i år.

KINOTEKA visar filmer av internationellt erkända polska regissörer som Małgorzata Szumowska (BODY) och Jerzy Skolimowski (11 MINUTES) och dessutom uppmärksammade debuter som Jan P Matuszyńskis DEN SISTA FAMILJEN, Agnieszka Smoczyńskas THE LURE, Bartosz M Kowalskis PLAYGROUND och dokumentärfilmaren Marcin Koszałkas spelfilmsdebut THE RED SPIDER.

Vi är stolta att kunna öppna festivalen med Jan P Matuszyńskis lysande debut DEN SISTA FAMILJEN, den senaste tidens mest omtalade polska film. Lika stolta är vi över avslutningen i form av mäterregissören Andrzej Wajdas sista film AFTERIMAGE. Det är ingen slump att båda filmerna är baserade på internationellt erkända polska bildkonstnärers liv och verk.

AFTERIMAGE berättar om den framstående målaren Władysław Strzemiński (fint spelad av huvudrollsinnehavaren Bogusław Linda). Strzemiński var en föregångare till

konstruktivismen och skapare av teorin om unismen. Filmen skildrar hans kamp för sin konstnärliga självständighet åren kring 1950, när det härskande kommunistpartiet hade deklarerat den socialistiska realismen som den enda tillåtna konstriktningen. Filmens regiassistent Ewa Brodzka gästar festivalen och berättar om arbetet med filmen och samarbetet med Andrzej Wajda. DEN SISTA FAMILJEN är ett mer nutida konstnärsporträtt. Här berättas om Zdzisław Beksiński (i kongenial rolltolkning av Andrzej Seweryn) och hans komplicerade och tragiska relation till sonen (utmärkt spelad av Dawid Ogrodnik) och hustrun (den fantastiska Aleksandra Konieczna, som även hon gästar festivalen).

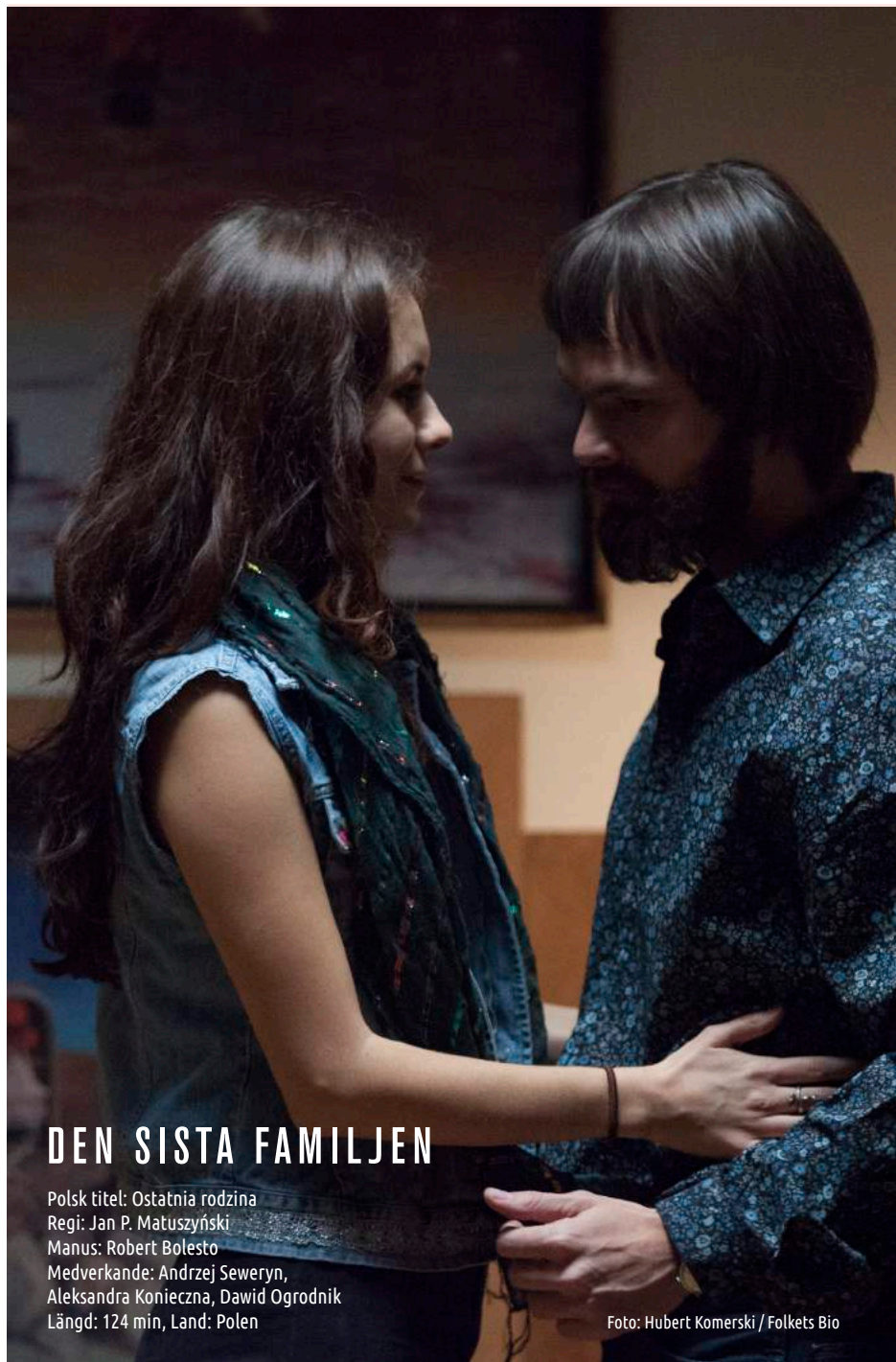
Den nya polska noir-filmen blandas på årets KINOTEKA med den nyligen avlidne regissörsllegenden Andrzej Wajdas filmer (läs mer om Wajda i Hynek Pallas artikel). Förutom AFTERIMAGE visas två av hans verkliga klassiker, ASKA OCH DIAMANTER och DET FÖRLOVADE LANDET, filmer som ger viktiga bidrag till förståelsen av polsk historia och kultur. Vi visar också en mer okänd pärla i Wajdas filmografi, DIRIGENTEN, högt ansedd av filmkritiker och andra filmare, däribland Ingmar Bergman. Även här spelar Andrzej Seweryn en av huvudrollerna.

Vi tror att menyn på årets KINOTEKA kan ha något för alla, finsmakare och vanliga filmvänner med intresse för ny europeisk film. Polen hör idag till Europas mest intressanta filmländer och får mycket uppskattning på internationella filmfestivaler.

Vi önskar spännande timmar i biomörkret med den mörka sidan av Polen.

Anna Godlewska, direktör för Polska Institutet och festivalchef

Halina Goldfarb, programansvarig och projektledare



DEN SISTA FAMILJEN

Polsk titel: Ostatnia rodzina

Regi: Jan P. Matuszyński

Manus: Robert Bolesto

Medverkande: Andrzej Seweryn,

Aleksandra Konieczna, Dawid Ogrodnik

Längd: 124 min, Land: Polen

Foto: Hubert Komerski / Folkets Bio

POLEN NOIR - DEN MÖRKA SIDAN AV POLEN

KATARZYNA WAJDA

Polsk film från 2000-talet är allt oftare genrefilm och vänder sig allt intensivare mot den mörka sidan av saker och ting, penetrerar de mörka stråken av samtiden, historien och människans natur.

Kriminalfilmen är inne i en intressant utveckling, även om det är långt till den deckarväg som i över tio år har svept över den polska litteraturen, med allt fler subgener (t ex den populära retroströmningen), och med nya författarnamn. Ett vanligt motiv i de senaste årens kriminalfilmer är hur en mörk skugga från det förlutna faller över ett nutida kriminalfall. Spåren leder mot historien och avslöjar allt fler lik i den polska garderoben: olösta problem och obearbetade trauman, de svåra polsk-judiska relationerna (Ziarno prawdy [Ett korn av sanning] i regi av Borys Lankosz) eller de polsk-ryska relationerna (Waldemar Krzysteks film Fotograf), eller det kvardröjande inflytandet från gamla kommunistiska säkerhetsagenter, som i Uwiklanie [Intrasslad] i regi av Jacek Bromski eller i Humble servants av Mariusz Gawryś (visas på årets Kinoteka). Judiska dibbukar (levande döda) som inte får ro i sin grav sprider skräck i Marcin Wronas Demon, men även framtiden kan vara skrämmande, en skräck som förstärks av terroristhotet i Jerzy Skolimowskis apokalyptiska 11 minutes (visas på årets Kinoteka).

Även den polska landsbygden har sina mörka sidor. Den skenbara idyllen spräcks i kriminalfilmer inspirerade av nordic noir, som Michał Otłowski's Jeziorak eller Łukasz Palkowski's tv-serie Belfer (Magistern). I båda fallen avslöjar en mordutredning lokal organiserad kriminalitet, korruption eller familjehemligheter. Hit hör också Agnieszka Hollands kommande film Pokot (Jaktavslutning) efter Olga Tokarczuku roman Styr din plog över de dödas ben.

Både barn och vuxna lockas av mörkret: Bartosz M. Kowalskis Playground (på årets Kinoteka) tar upp problemet med våld bland tonåringar – verbalt, virtuellt eller fysiskt. Även Marcin Koszałkas The Red Spider (på årets Kinoteka) berättar om fascinationen för ondskan. Filmen är inspirerad av "Vampyren från Kraków", en 20-åring som på 1960-talet orsakade en masspsykos. Historien om en annan seriemördare från den tiden, kallad "Vampyren från gruvidistriktet" berättas av Maciej Pieprzyca i Jestem mordercą (Jag är en mördare). Båda filmerna representerar en ny inriktning inom kriminalfilmen med hemvävda "mord på polska", filmer inspirerade av verkliga händelser, med universellt budskap i historisk kostym. Koszałka är intresserad av brottslingens farliga personlighet, Pieprzyca skildrar förundersökningsledaren och visar på

hur olika faktorer, från personliga ambitioner till politiska påtryckningar, kan göra lagens väktare till ett instrument för laglösheten. Liknande ämnen – demoralisering, korruption och den flytande gränsen mellan gott och ont – tar Wojciech Smarzowski upp i Drogówka (Trafikpolisen). Han är en regissör som alltid utforskar den mörka sidan av saker och ting, från ett kammerspel om en försupen författares personliga demoner (Pod nocnym aniołem [Baren Den starka ängeln]) till en episk berättelse om nationalismens och chauvinismens galenskap (Wołyń). Till denna inriktning hör också Maciej Żaks fängelsefilm Konwój (Fångstransporten), som visar på fängelsesystemets destruktiva inflytande på vakterna själva och skillnaden mellan den formella rättvisan och den allmänna rättskänslan.

Även Agnieszka Smoczyńska skildrar i The Lure (på årets Kinoteka) den mörka sidan av staden – trots ljuset från 80-talets dansrestauranger i Warszawa – och av myten om Warszawas symbol sjöjungfrun. Det är en av de originellaste polska filmerna, en unik blandning av musikal och skräckfilm, och den påminner om att vackra varelser med fenor i allmänhet är rovdjur. Samtidigt varnar filmen för att en dröm som uppfylls – som den lilla sjöjungfruns dröm om att bli kvinna – kan bli en mardröm. Mardrömslika var också de tavlor som målades av konstnären Zdzisław Beksiński, en av huvudpersonerna i Jan P. Matuszyński's Den sista familjen (på årets Kinoteka). Denna svart humoristiska berättelse om en okonventionell familj visar upp en vardag genomsyrad av skräck och känslan av dödens oundviklighet. Att döden är svår att förlika sig med, särskilt när det gäller någon närstående, vet huvudpersonen i Małgorzata Szumowskas tragikomiska Body (på årets Kinoteka), eftersom hon försöker hjälpa sig själv (och andra) genom medial kontakt med de dödas andar. Den effektivaste terapin är dock skattet. Alla dessa filmer har en terapeutisk potential, förutom sin underhållande eller pedagogiska potential. Medvetenheten om att den mörka sidan existerar, och var den finns är nämligen det första steget mot ljuset.

Katarzyna Wajda är filmvetare med särskilt intresse för polsk filmhistoria, deckare och populärkultur. Hon medarbetar i flera polska filmtidsskrifter och har medverkat i böcker och antologier om polsk film och TV

POLEN

ONSDAG, 15.02, 18:00
BIOGRAFEN STURE (salong 1)



Foto: Hubert Komerski / Folkets Bio

DEN SISTA FAMILJEN

Polsk titel: Ostatnia rodzina

Regi: Jan P. Matuszyński

Manus: Robert Bolesto

Medverkande: Andrzej Seweryn, Aleksandra Konieczna,
Dawid Ogrodnik

Längd: 124 min, Polen

Visas i samarbete med Folkets Bio

En film om den märklige, hemlighetsfulle och kontroversielle målaren Zdzisław Beksiński och hans familj. Vi får följa konstnärens liv i 1970-talets Warszawa under kommunistiskt styre. I fokus står de komplicerade familjerelationerna i klanen Beksiński, särskilt mellan föräldrarna och sonen Tomasz. Filmen är full av känslor, konst och tidstypisk musik. Det är en familjehistoria där alla kan känna igen något av sin egen familj. En fantastisk långfilmsdebut av regissören Jan P. Matuszyński som av många anses som Polens bästa film 2016.

På polska med svensk text.

**Före filmen: samtal med skådespelaren
Aleksandra Konieczna**

NOIR

TORS DAG, 16.02, 20:30
BIOGRAFEN STURE (salong 2)



Foto: Robert Pałka

HUMBLE SERVANTS

Polsk titel: Sługi Boże
Regi: Mariusz Gawryś
Manus: Mariusz Gawryś, Maciej Strebosch
Medverkande: Bartłomiej Topa, Julia Kijowska, Małgorzata Foremniak
Längd: 101 minuter, Polen

En ung kvinna hoppar från bron mellan tornen på Maria Magdalenakyrkan i Wrocław. De som ska utreda gåtan kring hennes död är kommissarie Warski och en tysk polis med polska rötter, Ana Wittesch. Det hemlighetsfulla dödsfallet, omständigheterna kring det och kopplingarna till kyrkan gör att ett särskilt sändebud från Vatikanen kommer till staden. En spännande kriminalhistoria med inspiration från skandinaviska deckare, och med vackra bilder från staden Wrocław som här uppträder i mörk och dyster skrud.

På polska med engelsk text.

FREDAG, 17.02, 17:30
BIOGRAFEN STURE (salong 2)



Foto: Jacek Drygala

BODY

Polsk titel: Body/Ciało
Regi: Małgorzata Szumowska
Manus: Małgorzata Szumowska, Michał Englert
Medverkande: Maja Ostaszewska, Janusz Gajos, Justyna Suwała
Längd: 89 min, Polen

Finns det ett liv efter döden? Har kroppen bara en fysisk sida och är vi instängda i den så länge vi lever? Małgorzata Szumowskas nya film ger oss inga färdiga svar på sådana frågor. Den kan kallas för en svart komedi och handlar om tre huvudpersoner: terapeuten och spiritisten Anna, som har mist sin son men fortfarande har kontakt med honom, den åldrande cyniske åklagaren Janusz, som aldrig har kunnat förlika sig med hustruns död, och så Janusz dotter Olga som lider av ätstörningar. Detta är en minimalistisk film som talar om mänskligt lidande utan onödig upplåsthet eller patos. På filmfestivalen i Berlin belönades den med Silverbjörnen för bästa regi.

På polska med engelsk text.

POLEN

FREDAG, 17.02, 20:30
BIOGRAFEN STURE (salong 2)



Foto: Jarosław Sosin / Film.it

PLAYGROUND

Polsk titel: Plac Zabaw
Regi: Bartosz M. Kowalski
Manus: Bartosz M. Kowalski, Stanisław Warwas
Medverkande: Michalina Świstuń, Nicolas Przygoda, Przemysław Baliński
Längd: 88 min, Polen

En omskakande bild av empatilösa barn. Det är avslutningsdag i grundskolan i en liten stad. Sista ringningen som betyder början på sommarlovet är utgångspunkten för berättelsen om de tre huvudpersonerna. Deras livsöden krockar och utvecklingen blir brutal. Bartosz M. Kowalskis långfilmsdebut är inte en typisk historia om det svåra vuxenblivandet. Regissören konfronterar oss med en miljö där barn som lämnats vind för våg av de vuxna skapar en egen värld som kan vara grymmare än vuxenvärlden, för den saknar medvetenhet om ondskan och dess konsekvenser.

På polska med engelsk text.

LÖRDAG, 18.02, 15:00
BIOGRAFEN STURE (salong 2)



Foto: Kuba Kijowski

THE LURE

Polsk titel: Córki Dancingu
Regi: Agnieszka Smoczyńska
Manus: Robert Bolesto
Medverkande: Marta Mazurek, Michalina Olszańska, Kinga Preis
Längd: 92 minuter, Polen

Två sjöjungfrur kommer upp ur floden Wisła och drar igång en show som sällan har skådats i polsk film. Agnieszka Smoczyńskas debutfilm är en blandning av romantik, skräckfilm, musikal och drama. Historien utspelas i Warszawa på 1980-talet och vi möter symboler för kommunisttiden som Stalins kulturpalats, varuhuset Sezam och framför allt den märkliga, kvava atmosfären på den tidens populära dansrestauranger. Det är mycket glitter och fantastisk musik, som dessutom fungerar som sjöjungfrurnas kommunikationsmedel. Under den sällsamma magiska ytan döljer sig en berättelse om kvinnor och ett ofta smärtsamt vuxenblivande. Filmen fick pris på Sundancefestivalen, världens största festival för oberoende film.

På polska med engelsk text.

NOIR

LÖRDAG, 18.02, 20:30
BIOGRAFEN STURE (salong 2)



Foto: Robert Jaworski

11 MINUTES

Polsk titel: 11 minut
Regi: Jerzy Skolimowski
Manus: Jerzy Skolimowski
Medverkande: Richard Dormer, Paulina Chapko,
Wojciech Meczaldowski
Längd: 81 min, Polen, Irland

I Warszawa är tempot högt. Tusentals människor stöter ihop med varandra på gatan varje dag. Vad skulle hända om deras livsöden flöt ihop exakt klockan 17.00? Hur mycket skulle deras liv kunna förändras på 11 minuter? Ett galleri av disparata figurer – en skådespelare, en knarklangare, en varmkorvförsäljare och andra, porträtterade utan psykologiskt djup, genomgår små personliga tragedier inför våra ögon. Den apokalyptiska finalen tycks vara hämtad från amerikanska actionfilmer, eller kanske är det en dold varning att vi alla är ute på svag is? Polens Oscarskandidat 2015 i regi av en av de mest framstående polska regissörerna, och med några av Polens största skådespelare i rollistan.

På polska med engelsk text.

SÖNDAG, 19.02, 17:30
BIOGRAFEN STURE (salong 2)



Foto: Adam Golec

THE RED SPIDER

Polsk titel: Czerwony Pająk
Regi: Marcin Koszałka
Manus: Marcin Koszałka, Łukasz M. Maciejewski
Medverkande: Filip Pławiak, Adam Woronowicz,
Julia Kijowska
Längd: 90 min, Polen

Varje seriemördare har någon gång begått sitt första mord. Fascinationen för det onda tar överhanden och offret får betala priset. I den polska populärkulturen finns inte samma fascination för mördare som i t ex USA, men Marcin Koszałkas debutfilm berättar ändå en historia inspirerad av Krakówbon Karol Kot, som på 60-talet anklagades för att ha mördat två personer. Regissören undviker att moralisera och det kyliga fotot ger en frostig känsla som visar ett Kraków långt från turistbroschyrena.

På polska med engelsk text.

Biljetter till Kinoteka kan köpas på alla SF-biografer och på SF:s hemsida:

<http://www.sf.se/MER-PA-BIO/Filmfestival/KINOTEKA---NYA-POLSKA-FILMER/>



AFTERIMAGE

Polsk titel: Powidoki

Regi: Andrzej Wajda

Manus: Andrzej Mularczyk

Medverkande: Bogusław Linda, Zofia Wichtacz,
Bronisława Zamachowska

Längd: 98 minuter, Produktionsår: 2016, Land: Polen

Foto: Anna Włoch

EN HYLLNING TILL ANDRZEJ WAJDA

NOIR

HYNEK PALLAS

Konstnärlig integritet är en fråga som har olika svar beroende på var i världen man befinner sig. För svenskar handlar det kanske om vilket reklamkontrakt man tackar ja till. Men i delar av Europa dominerades 1900-talet av vilken relation man ville ha till makten – och om man skulle få utöva sin konst alls. När jag i höstas nåddes av nyheten om Andrzej Wajdas död tänkte jag på hur den polske regissören präglats av den här frågan, och ständigt reflekterat den i sina filmer. När han på 1950-talet sparkade igång den så kallade polska skolan var det högstalinism och hans inofficiella krigstrilogi "En generation", "Medan döden väntar" och "Aska och diamanter" behandlade den nazistiska ockupationen. När Wajda i fjol, 90 år gammal, la handen vid sin sista film "Powidoki" ("Afterimage") kom den att handla om en kompromisslös avantgardekonstnär som vägrar böja sig under Stalineran. Nej, det är knappast en slump att en konstnär som känner sitt Europa tog chansen att en sista gång påminna om hur nära historiens övergrepp och motstånd ligger. Och vad som ledde till dem. På samma sätt är det i backspegeln svårt att se Wajdas "Dirigenten" från 1980 som annat än i linje med de andra hyperpolitiskt kommenterande filmer han spelade in de här åren. "Dirigenten" gjordes mellan "Marmormannen" och "Järnmannen", och skådespelerskan Krystyna Janda syns i alla tre. Janda är iklädd samma jeansmundering som i "Marmormannen" och ser ut att vara på semester i New York när hon möter Shakespeare-skådespelaren John Gielgud i rollen som exilpolsk dirigent. Här finns alla ingredienser man väntar sig från denna tid: Frälsaren-från-väst som går med på att besöka sin barndomsby, orkestern som samhälle-i-miniatur och just konstnärens integritet. Men också det inslag som Wajda hade mest gemensamt med grannlandets Miloš Forman: De briljanta porträtten av Partiets egna små Napoleon. Visst, Wajdas karriär på omkring 40 spelfilmer är naturligtvis inte bara samtidspolitisk – en av hans finare stunder är den bohemiska, jazziga "Nattens lekar" från 1960 där Warszawas efterkrigsynglingar kör scooter, hånglar och gör moralisk revolution. Och den kanske mest älskade Wajda-filmen i en yngre polsk generation är en av hans fyra Oscarsnominerade, kostymdramat "Det förlovade landet" från 1975. Filmen (baserad på Nobelprisvinnaren Władysław Reymonts Zola-doftande roman) visade att Wajdas satiriska blick alls inte var förbehållen hans egen tids pampar. Den omtumlande 1800-talsberättelsen om hur en tysk, en polack och en jude bestämmer sig för att

öppna en bomullsfabrik i industrirevolutionens Łódź är en visuell och berättarmässig karneval som förenar Dickens med Munch och Grosz. Stavelser på ryska, polska, tyska och jiddisch trängs mot varandra i bilder som skiftar mellan det handhållna och groteskt vida vinklar. Som så ofta hos Wajda är det vackra fotot något som levererar sin motsats – här ett infekterat samhälle kontrollerat av pengar och jakten på dem. Teaterbesöket med de vulgära borgarna som går från en föreställning av "Svansjön" till tragisk burlesk där textilkapitalisterna tar livet av sig på grund av en ny tullavgift hör till filmhistoriens stora scener. Emblematiskt: Liksom resten av filmen är det en osminkad skildring av girighet. Wajda erkände senare att slutscegens röda flagg i händerna på en skjuten arbetare gjordes för att lugna kommunistregimen. Och från att ha varit ogillad av sovjetiska kritiker vann Wajda de största priserna i Moskva 1975. Men det ledde också till att han efter år av kamp kunde spela in "Marmormannen". Fast historiens ironi tar inte slut där. Inför den vackert restaurerade "Det förlovade landet" med sin strålände skildring av den mänskliga naturens gråskalar – inklusive dess regissörs komplicerade relation till just denna integritet – är det läge att fråga sig om den inte en dag kommer att ses som den mest allmänmänniskt politiska av alla Wajdas filmer.

Hynek Pallas är doktor i filmvetenskap och filmkritiker i Dagens Nyheter, tidigare i Svenska Dagbladet och på olika filmbloggar. Han har också gjort TV-serien Bergmans video som senare även blev långfilm.



HYLLNING TILL

TORS DAG, 16.02, 17:00
BIOGRAFEN STURE (salong 2)



Foto: ur Filмотeka Narodowas arkiv

DET FÖRLOVADE LANDET

Polsk titel: Ziemia obiecana
Regi: Andrzej Wajda
Manus: Andrzej Wajda
Medverkande: Daniel Olbrychski, Wojciech Pszoniak,
Andrzej Seweryn
Längd: 179 min, Produktionsår: 1976, Polen

Det är i slutet av 1800-talet. Den expanderande polska textilindustrin och kapitalismen förändrar staden Łódź utseende i grunden. Tre vänner och industrimän, Karol Borowiecki (Daniel Olbrychski), Moryc Welt (Wojciech Pszoniak) och Maks Baum (Andrzej Seweryn) förverkligar med gemensamma krafter sin dröm om att grunda en fabrik. Men i en värld där bara pengarna räknas förändras de mänskliga relationerna, och även vänskapen mellan huvudpersonerna sätts på prov. Filmen är en tidlös klassiker som Oscarnominerades när den först kom ut. Den är en filmatisering av romanen med samma namn av nobelpristagaren Wladyslaw Reymont.

På polska med engelsk text.

Biljetter till Kinoteka kan köpas på alla SF-biografer och på SF:s hemsida:
<http://www.sf.se/MER-PA-BIO/Filmfestival/KINOTEKA---NYA-POLSKA-FILMER>

LÖRDAG, 18.02, 17:30
BIOGRAFEN STURE (salong 2)



Foto: ur Filмотeka Narodowas arkiv

DIRIGENTEN

Polsk titel: Dyrzyng
Regi: Andrzej Wajda
Manus: Andrzej Kijowski
Medverkande: Krystyna Janda, Andrzej Seweryn,
John Gielgud
Längd: 97 min, Produktionsår: 1979, Polen

Ingmar Bergman har sagt att detta är en av de elva filmer som gjort störst intryck på honom. Den åldrade världsberömda dirigenten John Lasocki (i denna roll den framstående brittiske Shakespeareskådespelaren John Gielgud) återvänder till sitt hemland Polen för att dirigera en jubileumskonsert. Han arbetar med den lokala orkestern ledd av Adam Pietryk (Andrzej Seweryn) vars fru Marta (Krystyna Janda) är musiker i orkestern. Den gamle mästarens närvaro skapar förvirring i musikernas liv, särskilt hos landsortsdirigenten som ser nykomlingen som ett hot mot både karriär och äktenskap. Andrzej Seweryn fick Silverbjörnen på Berlinfestivalen för sin rolltolkning. Filmen bygger på en novell av Andrzej Kijowski som själv gjorde bearbetningen till filmmanus.

På polska med engelsk text.

ANDRZEJ WAJDA

SÖNDAG, 19.02, 15:00
BIOGRAFEN STURE (salong 2)

SÖNDAG, 19.02, 20:30
BIOGRAFEN STURE (salong 1)



Foto: ur FilMOTEKA NarodOWas arkiv



Foto: Anna Włóch

ASKA OCH DIAMANTER

Polsk titel: Popiół i diament
Regi: Andrzej Wajda
Manus: Andrzej Wajda, Jerzy Andrzejewski
Medverkande: Zbigniew Cybulski, Ewa Krzyżewska, Wacław Zastrzeżyński
Längd: 110 min, Produktionsår: 1958, Polen

Året är 1945, strax efter andra världskrigets slut. En tidigare soldat i Hemarmén (motståndsrörelsen mot den tyska ockupationen) som nu verkar i den underjordiska antikommunistiska rörelsen får order att likvidera den lokale kommunistpartiledaren. Men han blir allt mer tveksam och börjar längta efter ett normalt liv utan konspirationer och våld. Man kunde tro att filmen främst vill kritisera det kommunistiska systemet, men i idag ses den i första hand som ett porträtt av den polska ungdomen under kriget, med många trådar bakåt till den polska 1800-talsromantiken och självständighetskampen. Zbigniew Cybulski i huvudrollen jämfördes med den amerikanska skådespelarikonen James Dean. Filmen kom inte med i huvudtävlingen på Cannesfestivalen, men på Venedigfestivalen fick den filmkritikernas pris.

På polska med engelsk text.

AFTERIMAGE

Polsk titel: Powidoki
Regi: Andrzej Wajda
Manus: Andrzej Mularczyk
Medverkande: Bogusław Linda, Zofia Wichtacz, Bronisława Zamachowska
Längd: 98 minuter, Produktionsår: 2016, Polen

Berättelsen om den polske målaren Władysław Strzemiński som är trogen sin egen konstnärliga väg och vägrar anpassa sig till den socialistiska realismen, den enda tillåtna konstriktningen under den stalinistiska epoken i Polen. Under första världskriget blev han krigsinvald och förlorade tron på revolutionen på kuppen. I stället ägnade han sig åt utbildning av unga konstnärer. Han var en av grundarna av konsthögskolan i Łódź och undervisade där. I Wajdas film presenteras han som martyr för en förlorad sak, en kompromisslös idealist, en ståndaktig och skapande människa trots sitt handikapp. Paweł Edelmans foto visar den stora skönheten hos staden Łódź som regissören nu återvände till. Denna Andrzej Wajdas sista film var polsk Oscarskandidat 2016.

På polska med engelsk text.

Efter filmen: samtal med regiassistenten Ewa Brodzka.

BREV TILL MÄSTAREN - OM ANDRZEJ WAJDA

När jag tänker på Andrzej tänker jag på hans ständiga ungdomliga glädje.

Andrzej var en visionär, inte bara en stor konstnär utan även en medborgare som brydde sig om sitt land. Han kunde stressa och brusa upp, men samtidigt fanns hos honom en glädje, glädjen över att finnas och skapa, och glädjen över att vara med och bygga upp Polen.

Tänk er glädjen hos den tolvårige scouten från Radom som just har befordrats till patrulledare! Eller glädjen hos den unge polacken som har överlevt kriget och studerar vid konsthögskolan i Kraków, och senare vid filmhögskolan i Łódź.

Glädjen över framgångarna i Cannes för Medan döden väntar, eller för Aska och diamanter i Venedig, trots de polska myndigheternas förbud. Glädjen över arbetet med den då ännu okända Meryl Streep (på en amerikansk teaterscen på 70-talet) och med de fantastiska ryska skådespelarna i Moskva, eller de polska på Gamla teatern i Kraków.

Jag ska aldrig glömma hans glädje när han serverade Karolina ägggröra i Dirigenten. Det var den enda maträtt som han ville ge till sitt barn. Och så hans glädje över att i Det förlovade landet kunna visa, särskilt för den unga publiken, att det hade funnits kapitalism även i Polen, intensiv, grym och ofrånkomlig. Glädjen när han hade hittat en bra skådespelare och när han såg att även skådespelarna var lyckliga.

Varje dag ser jag en teckning han har gjort som hänger på vår vägg. Den föreställer notarie Milczek, min rollfigur i hans film Zemsta (Hämnden). Och jag ler mot den. Och mot Andrzej.

Inte många andra kunde bli så glada över en fint filmad scen. Det varade aldrig länge, men glädjen var alltid intensiv.

Andrzej tyckte mycket om att berätta vitsar, lyssna på andras vitsar och skratta.

Glädjen som vi ofta blev vittnen till, över att hans fru Krystyna alltid fanns i närheten och att han kunde lita på henne i allt. Jag kände honom i över fyrtio år och jag hörde aldrig ett hatfylldt ord från honom. Andrzej's glädje var helt fri från sådant.

I det sista brevet från Andrzej, som jag fick för några veckor sedan, fanns en DVD av Dirigenten. Han var glad att

han kunde säga något fint om mitt arbete och råda mig att se filmen en gång till.

"Vi måste göra något tillsammans", hörde jag honom säga nyligen.

Vi ska göra den filmen, Andrzej. På den plats där du väntar på oss.

ANDRZEJ SEWERYN

Andrzej Seweryn (f 1946) är en av Polens främsta skådespelare och har bl a medverkat i flera av Andrzej Wajdas filmer. I många år levde han i exil i Frankrike och verkade som film- och teaterskådespelare där. Nu är Andrzej Seweryn chef för Teatr Polski i Warszawa



Foto: ur FilMOTEKA Narodowas arkiv

KINOTEKAS GÄSTER

/ ALEKSANDRA KONIECZNA / EWA BRODZKA



ALEKSANDRA KONIECZNA
I DEN SISTA FAMILJEN

Foto: Hubert Komerski / Folkets Bio

Utdrag ur en intervju med Aleksandra Konieczna från nätportalen Onet film.

-Zofia Beksińska var en perfekt skriven roll. Det gjorde allt väldigt lätt. På en presskonferens var det någon som frågade om det var svårt att spela scenen med tvättmaskinen (när jag visar målaren Beksiński hur den fungerar eftersom jag vet att jag inte har lång tid kvar att leva).

Vad svarade du?

Att jag bara behövde lära mig texten och sedan säga den. Allt fanns där (skratt).

Aleksandra Konieczna är skådespelare på teater, TV och film, och dessutom teaterregissör. Hon har arbetat framför allt på tre stora teatrar i Warszawa: Teatr Współczesny, Teatr Dramatyczny (Warszawas stadsteater) och Teatr Rozmaitości (numera Teatr TR). Hon har gjort många minnesvärda rollporträtt på teaterscenen i uppsättningar av internationellt kända regissörer som Krystian Lupa och Grzegorz Jarzyna, liksom i TV-teatern och flera populära TV-serier. Hon har också regisserat på bl a Teatr TR, Nationalteatern och Teatr Dramatyczny. Aleksandra Konieczna har även flera filmroller på sitt konto.

I Den sista familjen spelar hon konstnärens hustru Zofia, vilket renderade henne priset för Bästa kvinnliga huvudroll på Polens viktigaste filmfestival i Gdynia. Zofias make Zdzisław Beksiński spelas av Andrzej Seweryn (pris för Bästa manliga huvudroll på festivalerna i Gdynia och Locarno).



Foto: Anna Włoch

AFTERIMAGE

EWA BRODZKA

Polsk filmskapare, regiassistent och producent, har under lång tid samarbetat med Andrzej Wajda, bl a som regiassistent i filmerna AFTERIMAGE, WAŁĘSA, KATYŃ och TATARAK. Hon har också medverkat vid flera internationella produktioner bl a THE PIANIST av Roman Polanski och SCHINDLER'S LIST av Steven Spielberg.

KALENDARIUM

15.02 ONSDAG

18:00 Den sista familjen. Regi: Jan P. Matuszyński (124 min)

16.02 TORSDAG

17:00 Det förlovade landet. Regi: Andrzej Wajda (179 min)

20:30 Humble Servants. Regi: Mariusz Gawryś (101 min)

17.02 FREDAG

17:30 Body. Regi: Małgorzata Szumowska (89 min)

20:30 Playground. Regi: Bartosz M. Kowalski (88 min)

18.02 LÖRDAG

15:00 The Lure. Regi: Agnieszka Smoczyńska (92 min)

17:30 Dirigenten. Regi: Andrzej Wajda (97 min)

20:30 11 minutes. Regi: Jerzy Skolimowski (81 min)

19.02 SÖNDAG

15:00 Aska och diamanter. Regi: Andrzej Wajda (110 min)

17:30 The Red Spider. Regi: Marcin Koszałka (90 min)

20:30 Afterimage. Regi: Andrzej Wajda (98 min)

OM KINOTEKA

Polska filmfestivalen KINOTEKA Stockholm visar ett axplock ur de mest intressanta polska filmnyheterna och klassikerna. Vi satsar på fångslande och utmanande filmer. KINOTEKA är en svensk version av en liknande festival med samma namn som har arrangerats i drygt femton år i London och andra brittiska städer. Polska filmfestivalen KINOTEKA har också en upplaga i Indien.

Kinoteka Stockholm arrangeras av Polska institutet i Stockholm.

OM BIOGRAFEN STURE

Biografen öppnade 1920 och hette då Olympia. Den återinvigdes under namnet Biografen Sture den 12 oktober 2001.

Biljetter till Kinoteka kan köpas på alla SF-biografer
och på SF:s hemsida:

<http://www.sf.se/MER-PA-BIO/Filmfestival/KINOTEKA---NYA-POLSKA-FILMER/>